Народність поеми «Енеїда». 9 клас

Уже понад два століття поема І. Котляревського «Енеїда» не втрачає популярності серед українських читачів. І це не дивно, бо, узявши класичний твір римської літератури, Котляревський зробив на основі цього сюжету справжню українську поему, сповнену гумору та героїзму.

За римською міфологією, Еней був сином троянця Анхіза і богині Венери, який після загибелі Трої довго мандрував, виконуючи волю богів, доки не зупинився в Лаціумі. Згодом нащадки Енея заснували великий Рим.

А от як починається «Енеїда» Котляревського:

Еней був парубок моторний
І хлопець хоч куди козак,
Удавсь на всеє зле проворний,
Завзятіший од всіх бурлак.

І одразу — де той Рим! Наш, український парубок, веселий та трохи бешкетний, сміливий та кмітливий. І товариші його — хіба ж це греки? І пісні вони співають українські, і обід у них — «з салом галушки», «лемішка і куліш», і горілку та брагу п'ють вони, як справжні козаки. А боги поводяться, як дуже знайоме панство — скубуться, сваряться, ошукують один одного, не цураються хабаря (Нептун за півкопи грошей погоджується припинити шторм).

Еней та його друзі дуже схожі на тих стародавніх вояк із козацтва, що вміли добре поїсти та випити, кохалися з жінками, але й воювали відважно й так, наче мимохідь, без удаваної пишності, засновували міста.

Коли Еней і його воїни потрапляють до Дідони, це наче козацька ватага після боїв відпочиває — танцює, їсть та п'є, ніби й одружитися ладні. Але ось лунає «воля богів» або козацької долі — і ніщо їх не зупинить.

І пливуть вони через синє море, співаючи українські пісні — про Сагайдачного, про вільну Запорозьку Січ.

Сповнене народного гумору й дотепності зображення пекла та його мешканців у третій частині поеми. У пекло автор відправив дуже знайомих українським селянам персонажів, що отруюють мирне сімейне життя — злих свекрух та мачух, лайливих зовиць, невісток. Далі стоять «п'явки людські», що теж відомі народові не з міфології, а з повсякденного життя: начальники, десяцькі, соцькі, судді, стряпчі. Не обминає Котляревській тих, що прикидаються святими, волоцюг, п'яниць, невірних дружин.

А в самому жахливому місці розміщено народних катів: то пани, що з людьми поводяться гірше, ніж із тваринами, попи, що обдурюють народ, шахраї-купці, сутяги.

Дія поеми розгортається далі, разом з Енеєм ми бачимо нарешті праведників. Але й рай там не попівський, а козацький:

Для них все празники були;
Люльки курили, полягавши,
Або горілочку пили…
Потрапивши нарешті до берегів Тібру, Еней і його товариші освоюють цю землю. Чимало подій та боїв ще трапляється, доки не втручаються боги. Бійка на землі переходить у бійку на небі — і там богині поводяться, як лайливі сусідки, що б'ються за якийсь мотлох:

Венера лайки не стерпіла,
Юнону стала кобенить…
Закінчується «Енеїда» перемогою Енея та здійсненням пророцтва. Але ми неохоче залишаємо героя, що замість далекого троянця постав перед нами в образі веселого, відважного парубка, вигодуваного Січчю.

Котляревський зробив свою поему дійсно народною. І це не тільки тому, що герої одягаються та їдять як українці, а й тому, що в їх характерах він відобразив найважливіші риси українського народу: сміливість, завзятість, почуття гумору, уміння посміятися над деякими своїми вадами, життєрадісність.